

N:o 75.

Af herr J. Ericsson i Norrby m. fl., om inrättande af afdelningskontor utaf Riksbanken i landsorten.

Under nuvarande svåra konjunkturer och kritiska penningeförhållanden framställer sig allt mer och mer den ogynsamma omständigheten, att räntorna å de svenska rörelsekapitalen äro allt för höga. Många berättigade klagomål hafva häröfver äfven försports och många spörsmål hafva på senare åren framstälts om hvori orsakerna kunna vara att söka till dessa, för den lånbehöfvande så hårda vilkor i jemförelse med dem, hvilka vanligen lemnas af den utländske långgifvaren. Hvaruti orsakerna härtill än må bestå, säkert är emellertid att bote-medlen häremot ej äro lätta att finna, enär här, såväl som på andra områden af mensklig företagsamhet, allt väl ytterst beror på tillgång och efterfrågan, ett område der lagstiftningen, äfven om den uti ett och annat fall kan träda emellan, har att iakttaga all möjlig varsamhet. Under sistförflutna året tillsattes af Kongl. Maj:t tvenne komitéer med uppdrag att undersöka grunden till och, om möjligt, söka utreda och föreslå botemedlen för de ekonomiska svårigheterna. Den senast tillsatta af dessa komitéer synes företrädesvis fått till uppgift att uppsöka och påvisa medel för beredande af billigare rörelsekapital åt industriens och jordbrukets idkare. Frukterna af denna komité's arbeten äro, så vidt vi veta, ännu icke kända; men hvilka dessa än må blifva, så torde väl ändå det verksammaste medlet för sänkandet af den oskäligen höga räntan å lånta kapital vara, att utvidga Riksbankens verksamhet och inrätta afdelningskontor i de provinser inom landet, hvilka icke ännu erhållit sådana.

Motioner från de särskilda länen hafva till Riksdagen under föregående åren ingifvits i sådant syftemål, och bland dem, hvilka derom motionerat, hafva äfven varit representanter från Östergötland.

Efter att först hafva inhemtat bankofullmäktiges utlåtande, afstyrkte bankoutsrottet och afslog sistförflutna års Riksdag dessa framställningar. Skälet för afstyrkandet innehåller: »att den sväfvande frågan om ordnandet af bankväsendet inom landet först bör få sin lösning; att en sådan lösning icke torde låta länge vänta på sig, enär Kongl. Maj:ts förslag i ämnet då var att emotse». Detta Kongl. Maj:ts förslag om ny banklag föll emellertid i kamrarne och ledde således ej till något resultat. Hvad resultatet af den i år väntade nya framställningen i ämnet än må blifva, så kommer väl ingen förändring i bankväsendet under de närmaste åren att inträffa, enär Kongl. Maj:t förlängt de enskilda bankernas oktrojer under en tid af fem år, hvadan alltså de skäl, som under förra riksdagen föranledde bankoutsrottets afstyrkande, icke i år förefinnas.

Uti de till bankoutsrottets betänkande fogade reservationer hafva flere herrar utskottsledamöter med skärpa framhållit, »att de många motioner om inrättandet af nya afdelningskontor för Riksbanken icke bort så hastigt och knapphändigt affärdas, som skett, att de för Riksdagen då tillgängliga propositioner om förändrad banklagstiftning icke gäfve anledning att, åtminstone under de närmaste åren, låta riksbankens utveckling afstanna med hänsyn till andra bankreformer, hvilka hägra som en möjlighet, mer eller mindre sannolik, fram emot århundradets slut». Vidare följer som svar på frågan, om inom särskilda landsdelar finnas behof af och önskingar om nya riksbankskontor, att många motioner om inrättandet af sådana i skilda landsdelar till Riksdagen inkommit, att erfarenheten visar, »att der ett riksbankskontor öppnats, har vanligen räntan på platsen, äfven i förut der befintliga banker, hastigt nedgått med någon, stundom några procent, hvilken ändring naturligtvis ses med oblida ögon af dem, som hafva fördel af hög ränta, men är desto kärkonnare, desto behöfligare för det tyvärr mycket större antal, som finner sig nödgadt att låna för att uppehålla och söka upphjelpa en svag ställning eller vinna förkofran i yrke och näring».

Den utredning, som derefter följer, visar att resurser finnas att i det närmaste tillgodose behofven. Riksbankens tillgångar hade under de sista femton åren ökats från något öfver 27 till nära 48 millioner o. s. v., hvilket allt kan inhemtas af utskottets betänkande.

Denna reservanternas uppfattning tro vi vara alldeles riktig. Riksbankens tillgångar, som under de senare åren så ansenligt ökats, skulle

ännu i väsentligare grad tillväxa, om hela bankovinsten för framtiden bibehölles åt banken och icke, såsom oftast skett, en del deraf anvisats för andra statsändamål, ett förhållande, som äfven går igen i Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof till årets Riksdag, der 1,250,000 kronor af 1886 års bankovinst blifvit anvisade till 1888 års statsutgifter.

Genom att med till buds stående medel öka riksbankens tillgångar, skulle omsider de skilda landsdelarne kunna förses med afdelningskontor för att förmedla lånerörelsen och nedbringa den oskäligt höga räntan, enär riksbanken ej i så hög grad behöfver taga hänsyn till den egna vinsten.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och med stöd af anförda utlåtanden, få vi vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta en utsträckning af riksbankens verksamhet medelst afdelningskontors förläggande i landsorterna i mån af behof och tillgångar, och att Östergötland så snart som möjligt måtte komma i åtnjutande af ett sådant, nemligen i Linköping.

Om remiss till bankoutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 27 januari 1887.

J. Ericsson.

Axel Edv. Petersson.

C. J. Jakobson.

Gustaf Anderson.

Oscar Larsson.

A. Magnusson.

Chr. Aug. Ekeborgh.
